

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to
M-Q00.

Egzamin maturalny

Formuła 2023

JEZYK POLSKI

ARKUSZ

1

Poziom podstawowy
Część 1. i 2.

TEST DIAGNOSTYCZNY

Symbol arkusza

MPOP-P1-**Q00**-2209

DATA: **28 września 2022 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **270 minut** (łącznie na napisanie części 1., 2. i 3.)

ŁĄCZNA LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA CZĘŚĆ 1. I 2.: **25**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone **1** i **2** – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny (z częściami 1. i 2.) zawiera 34 strony (zadania 1–16). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Część 1. Test. Język polski w użyciu

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tyłu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Wojciech Józef Burszta

Bez końca

[1] Sequel¹ to pojęcie techniczne, ale także nowy wymiar kultury, której ideałem zdaje się być optymistyczne przekonanie, że o świecie możemy opowiadać nie tylko poprzez wymyślanie zupełnie nowych historii, ale też poprzez układanie elementów ze znanych opowieści w dowolne sekwencje.

[2] Dzisiaj nie dość, że nie sposób odróżnić oryginału od kopii, to jeszcze każdy pojawiający się wytwór kultury popularnej oceniany jest głównie przez pryzmat możliwości jego skopiowania i powielenia. Nie będzie więc przesadą powiedzieć, że współczesna kultura jest o tyle ważna, o ile odnosi się do niej określenie *to be continued*².

[3] Aż trudno uwierzyć, jak łatwo i szybko przywykliśmy do nadmiaru oferty kulturalnej, wylewającej się ze wszystkich mediów, oferty, której *raison d'être*³ jest zasada, że nic w istocie nie musi się w kulturze kończyć na dobre. Zwolennicy ciągów dalszych za każdym razem, kiedy ich ukochany bohater powraca, udają się na powrót w realia oswojone, znów widzą bohaterów, od których oczekują bardzo konkretnych wrażeń,

chcą być wprawdzie zaskakiwani, ale nie do końca. Bo końca właściwie nie ma, koniec to złe słowo, zawsze da się przecież dopowiedzieć następną część.

[4] Wręcz można powiedzieć, że miarą komercyjnego sukcesu każdego produktu rynkowego jest jego potencjalna podatność na następstwo. To jest podstawowy mechanizm rządzący dzisiaj tym, co nazywam metakulturą nowości.

[5] Wielu komentatorów kultury współczesnej nie ma wątpliwości, jak będzie wyglądała przyszłość kultury w ogóle, ale z trudem umie o tym opowiedzieć. Dowodzi tego choćby bezradność dotychczasowych modeli masowej komunikacji, które nie są w stanie wyjaśnić takich zjawisk. Socjalizacja, ulubione pojęcie humanistów, nie ogranicza się do dzieciństwa, ale to główny system, dzięki któremu uzyskujemy informacje o świecie. Wytwory kultury popularnej powstają bez ograniczeń czasowych i przestrzennych, dzięki czemu wszystko staje się możliwe. Czas to kwestia konwencji i kombinatorycznych zabiegów – to, co wcześniejsze, może pojawić się później, bohater starzeje się lub – przeciwnie – staje się coraz młodszy.

[6] Na podobnej konwencji zasadza się także filmowy remake⁴, szczególnie rodzaj powrotu w realia już zdawałoby się określone i zakrzepłe w przeszłości. Nic bardziej błędnego – wszystko da się ożywić, przywołać, skonstruować na nowo, przekonać widza, że wędrówka w czasie to nic trudnego, ba, to oczywistość. Osobiście czekam na sequele remake'ów, które nietrudno sobie wyobrazić.

Na podstawie: Wojciech Józef Burszta, *Bez końca*, www.polityka.pl

¹ Sequel – kontynuacja książki, filmu, gry komputerowej, odnosząca się w swojej fabule do wydarzeń lub bohaterów z wcześniejszej części, ale stanowiąca autonomiczną opowieść.

² *To be continued* (ang.) – ciąg dalszy nastąpi.

³ *Raison d'être* (fr.) – racja bytu.

⁴ Remake – nowa wersja nakręconego wcześniej filmu.

Tekst 2.

Marcin Napiórkowski

Nie sposób tego zagwizdać

[1] Dobra historia, dobrze opowiedziana. Przez lata był to jedyny pewny przepis na hollywoodzki sukces. Scenarzyści czerpali chętnie z literatury albo wzorowali się na udanych dziełach poprzedników.

[2] Nie brakowało też takich, którzy twierdzili, że wszystkie hollywoodzkie historie to w rzeczywistości jedna opowieść powtarzana w tysiącu różnych wersjach. Niezależnie od pewnych problemów z oryginalnością od czasu do czasu znajdujących finał na sali sądowej, hollywoodzką produkcję definiowało zawsze to, że miała swój początek, punkt kulminacyjny i koniec. A po niej przychodziła pora na nową przygodę, nowego bohatera w nowym świecie.

[3] Ta fundamentalna zasada przeżywa właśnie poważny kryzys. Tak przynajmniej twierdzi internetowa mądrość ludu: „Hollywood pożera swój własny ogon!”, „Każdy film to teraz sequel, prequel¹!”.

[4] Myśląc o współczesnej sequelozie, warto mieć w pamięci długą historię zjawiska. Sequele, prequele, a nawet „łączone uniwersa”² wcale nie są wynalazkiem chciwychmacherów³ z hollywoodzkich wytwórni. To raczej stare pomysły. Przecież przygody Heraklesa i Odysa, Achillesa

i Syzyfa dzieją się w tym samym uniwersum. Powracają w nich ci sami bohaterowie, obowiązują te same zasady.

[5] Przed początkiem XXI wieku w Hollywood obowiązywała złota zasada Czechowa: strzelba wisząca na ścianie w pierwszym akcie dramatu musiała wystrzelić w trzecim. Jasne – zdarzały się celowe zmyłki oraz słabe filmy, w których ekranową pustkę wypełniały kolejne wydarzenia i postaci bez celu snujące się po ekranie. Ale zasadniczo fabuła zmierzała w wyraźnie określonym kierunku. Łuki fabularne mogły być dłuższe lub krótsze, ale zawsze miały swój finał.

[6] Obecnie logika najpopularniejszych produkcji Hollywood zaczyna przypominać tę znaną z telenowel, gdzie przyjemność płynie nie tyle z oczekiwania na jakieś rozwiązanie akcji, ile z samego przebywania w fikcyjnym świecie. Motorem napędowym historii staje się tu rozkosz przenoszenia się do ukochanego świata codziennie o godzinie 16.15. Bycie w nim, spotkanie znanych twarzy, nienawidzenie tych, których się nienawidzi, kochanie tych, których mamy kochać, śmianie się, ilekroć do pokoju wejdzie ten śmieszny. Tej samej zasadzie podporządkowane są wielkie serie superprodukcji, królujące w naszych kinach.

[7] Pod tym względem, powiedzmy to sobie wyraźnie, nowa generacja superprodukcji – mimo nagromadzenia pościgów, romansów, strzelanin i wybuchów – naśladuje prawdziwe życie znacznie lepiej niż wysoka literatura czy „stare” hollywoodzkie filmy. Bo życie to właśnie melodia, której nie sposób zagwizdać. Film, do którego powracamy nieustannie, skazani na zagubienie w gąszczu sequeli, prequeli, remake’ów i rebootów⁴. Godzina po godzinie, rok po roku, a może nawet pokolenie po pokoleniu. Życie nie rządzi się zasadą Czechowa. Pełne jest strzelb, które nigdy nie wystrzelą, i skrzyżowanych spojrzeń, którym nigdy nie będzie dane wykiełkować w miłość. Dlatego życie nie ma sensu w tym znaczeniu, w jakim miały go klasycznie rozumiane fabuły.

Nie ma początków ani końców, nie ma punktów kulminacyjnych, po których wszystko się zmienia.

[8] Starożytne mitologie rozumiały to doskonale. Uratowanie świata, bohaterska wyprawa ani nawet straszliwa przewina przeciw bogom nie były nigdy ostateczne i ostateczne. Nawet po końcu świata zawsze było jakieś „potem” (choćby w postaci rebootu). Być może dziś Hollywood jest więc bliżej życia i wielkich mitów niż kiedykolwiek dotychczas?

Na podstawie: Marcin Napiórkowski, *Nie sposób tego zagwizdać*,
www.tygodnikpowszechny.pl

¹ Prequel – film opowiadający o wydarzeniach dziejących się wcześniej niż w oryginale.

² „Łączone uniwersa” – ten sam fikcyjny wszechświat (uniwersum) powtarza się w kolejnych wytworach kultury, np. utworach literackich, komiksach, filmach.

³ Macher – 1) specjalista od czegoś, fachowiec; 2) ktoś, kto robi nieuczciwe interesy; oszust, kombinator.

⁴ Reboot – film na nowo opowiadający znaną już fabułę w ramach określonego uniwersum.

Zadanie 1. (1 pkt)

Wymień trzy cechy współczesnej kultury, o których pisze w swoim tekście Wojciech Józef Burszta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (1 pkt)

Czy Marcin Napiórkowski zgadza się z tym, że sequeloza jest zjawiskiem powstałym współcześnie? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (1 pkt)

Jaką wspólną przyczynę popularności różnego typu kontynuacji w kulturze współczesnej wskazują Wojciech Józef Burszta i Marcin Napiórkowski? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (2 pkt)

Z tekstu Marcina Napiórkowskiego wynika, że współczesne hollywoodzkie produkcje filmowe łamią tzw. złotą zasadę Czechowa. Wyjaśnij, na czym ta zasada polega, nie posługując się sformułowaniami z tekstu, oraz rozstrzygnij, czy z artykułu Wojciecha Józefa Burszty można wysnuć podobny wniosek na temat wytworów współczesnej kultury. Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Wojciecha Józefa Burszty i tekstu Marcina Napiórkowskiego. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Sformułowanie <i>chciwymacher</i> użyte w tekście Marcina Napiórkowskiego ma charakter wartościujący.	P	F
2.	Ostatnie zdanie tekstu Wojciecha Józefa Burszty odznacza się patosem.	P	F

Część 2. Test historycznoliteracki

Zadanie 7. (2 pkt)

Przeczytaj fragment *Poetyki* Arystotelesa.

Arystoteles

Poetyka

Tragedia jest to naśladowcze przedstawienie akcji poważnej [...], które przez wzbudzenie litości i trwogi doprowadza do „oczyszczenia” [gr. *kátharsis*] [od] tych uczuć. [...]

Litość i trwogę może [...] wzbudzić albo oprawa sceniczna, albo też – co jest rzeczą doskonalszą i świadectwem wyższego talentu poetyckiego – mogą być one wynikiem samego układu zdarzeń. Fabuła dramatyczna powinna być bowiem tak ułożona, aby – nawet nie oglądając sztuki w teatrze – słuchacz odczuwał trwogę i litość w wyniku samego rozwoju zdarzeń. [...] Nie należy bowiem w tragedii szukać wszelkiej przyjemności, lecz tylko takiej, która jest dla niej właściwa.

Skoro więc poeta poprzez naśladowcze przedstawienie ma sprawić przyjemność płynącą z przeżycia litości i trwogi, jest rzeczą oczywistą, że to przeżycie musi wynikać z układu zdarzeń. [...] Tego rodzaju akcja musi z natury rzeczy rozgrywać się bądź między osobami bardzo sobie bliskimi, bądź wrogami lub też między osobami, których nie łączy ani przyjaźń, ani wrogość. Jeśli więc wróg wystąpi przeciw wrogowi, to ani sam jego czyn, ani też zamiar wykonania tego czynu nie wzbudzi litości, lecz tylko wrażenie cierpienia. Nie wzbudzą jej też czyny ludzi sobie obojętnych. Kiedy natomiast bolesne zdarzenia są spowodowane przez osoby sobie bliskie i np. brat zabija lub zamierza zabić brata, syn ojca,

matka syna, czy też syn matkę, [...] są to sytuacje, których należy poszukiwać dla tragedii.

Arystoteles, *Poetyka*, [w:] *Retoryka. Retoryka dla Aleksandra. Poetyka*, przeł. i oprac. Henryk Podbielski, Wrocław 2014.

7.1. Na podstawie podanego fragmentu *Poetyki* Arystotelesa wyjaśnij, na czym polega przeżycie *katharsis*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (2 pkt)

Do jakich ksiąg biblijnych nawiązują podane fragmenty wierszy? Każdemu z fragmentów wierszy A–C przyporządkuj po jednym tytule księgi biblijnej wybranej spośród 1–4. Wpisz wybrany numer księgi biblijnej w odpowiednie miejsce w tabeli.

	Fragment	Księga biblijna
A.	<i>Zacność, uroda, moc, pieniądze, sława, Wszystko to minie jako polna trawa</i> Jan Kochanowski, <i>O żywocie ludzkim</i>	
B.	<i>Panie dziękuję Ci że stworzyłeś świat piękny i bardzo różny</i> Zbigniew Herbert, <i>Modlitwa Pana Cogito – podróżnika</i>	
C.	<i>Sądź, Sprawiedliwy! Krusz światów posady</i> Jan Kasprowicz, <i>Dies irae</i>	

Tytuł księgi biblijnej

1. *Księga Rodzaju*
2. *Księga Koheleta*
3. *Pieśń nad Pieśniami*
4. *Apokalipsa św. Jana*

Zadanie 9. (1 pkt)

Przeczytaj fragment *Pieśni III* Jana Kochanowskiego.

Jan Kochanowski

Pieśń III

Nie wierz Fortunie, co siedzisz wysoko¹;
Miej na poślednie koła pilne oko²;
Bo to niestała pani z przyrodzenia³,
Często więc rada sprawy swe odmienia.

[...]

Cnota skarb wieczny, cnota klejnot drogi;
Tegoć nie wydrze nieprzyjaciel srogi,
Nie spali ogień, nie zabierze woda;
Nad wszystkim inszym panuje przygoda⁴.

Jan Kochanowski, *Pieśń III*, [w:] tegoż, *Poezje*, Warszawa 1988.

¹ Siedzieć wysoko – zajmować wysoką pozycję społeczną.

² Miej na poślednie koła pilne oko – tzn. myśl o tym, co się może zdarzyć.

³ Z przyrodzenia – z natury.

⁴ Przygoda – przypadek.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B, a następnie odpowiedź wybraną spośród 1.–3.

Przytoczony fragment *Pieśni III* nawiązuje do filozofii

A.	epikurejskiej	i realizuje jej założenie polegające na	1.	uznaniu szczęścia za cel życia, a braku cierpienia – za warunek szczęścia.
			2.	dążeniu do doskonalenia się i na akceptacji naturalnego biegu życia.
B.	stoickiej		3.	przekonaniu, że nie ma obiektywnych kryteriów prawdy.

Zadanie 10. (2 pkt)

Zapoznaj się z reprodukcjami A i B.

A.

www.upload.wikimedia.org

B.

www.wikipedia.org

Zadanie 11. (2 pkt)

Przeczytaj fragment *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza.

Adam Mickiewicz

Pan Tadeusz

Księga I

Śród takich pól przed laty, nad brzegiem ruczaju¹,
Na pagórku niewielkim, we brzozowym gaju,
Stał dwór szlachecki, z drzewa, lecz podmurowany;
Świeciły się z daleka pobielane ściany,
Tym bielsze, że odbite od ciemnej zieleni
Topoli, co go bronią od wiatrów jesieni.
Dóm² mieszkalny niewielki, lecz zewsząd chędogi³,
I stodołę miał wielką, i przy niej trzy stogi
Użątku⁴, co pod strzechą zmieścić się nie może;
Widać, że okolica obfita we zboże,
I widać z liczby kopic⁵, co wzdłuż i wszerz smugów⁶
Świecą gęsto jak gwiazdy, widać z liczby pługów
Orzących wczesnie łany ogromne ugoru⁷,
Czarnoziemne, zapewne należne do dworu,
Uprawne dobrze na kształt ogrodowych grządek:
Że w tym domu dostatek mieszka i porządek.
Brama na wciąż⁸ otwarta przechodniom ogłasza,
Że gościnna i wszystkich w gościnę zaprasza.

Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, Wrocław 2019.

¹ Ruczaj – tu: strumień.

² Dóm – dom.

³ Chędogi – daw. schludny.

⁴ Użątek – zebrane plony, ścięte zboże.

⁵ Kopica – daw. kopa siana lub zboża.

⁶ Smug – pole, łąka.

⁷ Ugór – pole nieuprawiane przez dłuższy czas.

⁸ Na wciąż – na oścież, szeroko.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź wybraną spośród podanych, a następnie uzasadnij swój wybór.

Przytoczony fragment *Pana Tadeusza* odwołuje się do motywu

A. tyrtejskiego.

B. ikaryjskiego.

C. arkadyjskiego.

D. prometejskiego.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (1 pkt)

Zapoznaj się z obrazem Januarego Suchodolskiego.

www.dzieje.pl

Wyjaśnij, jakie znaczenie dla losów głównego bohatera *Potopu* Henryka Sienkiewicza ma sytuacja, której ilustrację mógłby stanowić obraz Januarego Suchodolskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (1 pkt)

Przeczytaj podaną definicję wyrazu *stereotyp* oraz fragment *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego.

stereotyp

«funkcjonujący w świadomości społecznej uproszczony i zabarwiony wartościująco obraz rzeczywistości»

www.sjp.pwn.pl

Stanisław Wyspiański

Wesele

AKT I

SCENA 1.

Czepiec, Dziennikarz

CZEPIEC

Cóż tam, panie, w polityce?

Chińczyki trzymają się mocno!?

DZIENNIKARZ

A, mój miły gospodarzu,
mam przez cały dzień dosyć Chińczyków.

CZEPIEC

Pan polityk!

DZIENNIKARZ

Otóż właśnie polityków
mam dość, po uszy, dzień cały.

CZEPIEC

Kiedy to ciekawe sprawy.

DZIENNIKARZ

A to czytaj, kto ciekawy;
wiecie choć, gdzie Chiny leżą?

CZEPIEC

No, daleko, kajsii gdzieś daleko;
a panowie to nijak nie wiedzą,
że chłop chłopskim rozumem trafi,
choćby było i daleko.
A i my tu cytomy gazety
I syćko wiemy.

DZIENNIKARZ

A po co –?

CZEPIEC

Sami się do świata garniemy.

DZIENNIKARZ

Ja myślę, że na waszej parafii
świat dla was aż dosyć szeroki.

CZEPIEC

A tu ano i u nas bywają,
co byli aże dwa roki
w Japonii; jak była wojna.

DZIENNIKARZ

Ale tu wieś spokojna. –
Niech na całym świecie wojna,
byle polska wieś zaciszna,
byle polska wieś spokojna.

CZEPIEC

Pon się boją we wsi ruchu.
Pon nos obśmiwajom w duchu. –
A jak my, to my się rwiemy
ino do jakiej bijacki.
Z takich, jak my, był Głowacki.
A, jak myślę, ze panowie
duza by juz mogli mieć,
ino oni nie chcom chcieć!

Stanisław Wyspiański, *Wesele*, Wrocław 1984.

¹ Szumny – okazały, urodziwy, dumny, wspaniały.

Czy inteligencja postrzega wieś i chłopów stereotypowo? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do podanego fragmentu *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (1 pkt)

Przeczytaj podaną definicję wyrazu *kontrast* oraz fragment wiersza *Z głową na karabinie* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.

kontrast

«ostra sprzeczność między zestawionymi przedmiotami, zjawiskami itp.»

www.sjp.pwn.pl

Krzysztof Kamil Baczyński

Z głową na karabinie

Nocą słyszę, jak coraz bliżej
drżąc i grając krąg się zaciska.
A mnie przecież źródł rzeźbił chyży¹,
wyhuśtała mnie chmur kołyska.

A mnie przecież wody szerokie
na dźwigarach² swych niosły płatki
bzu dzikiego; bujne obłoki
były dla mnie jak uśmiech matki.
[...]

I mnie przecież jak dymu laska
wytryskała gołębia młodość;

teraz na dnie śmierci wyrastam
ja – syn dziki mego narodu.
[...]

4 XII 1943 r.

Krzysztof Kamil Baczyński, *Z głową na karabinie*, [w:] tegoż, *Wybór poezji*,
Wrocław 1989.

¹ Chyży – prędkie, szybkie.

² Dźwigar – poziomy element konstrukcyjny podtrzymujący stropy, mosty itp.

Wyjaśnij, na czym polega kontrast w zacytowanym fragmencie wiersza *Z głową na karabinie* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego i jak zastosowanie tego zabiegu wpływa na rozumienie sensu tego fragmentu wiersza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (1 pkt)

Wyjaśnij, na czym polega podobieństwo między „*Edkiem*” z opowiadania Marka Nowakowskiego a *Edkiem* z *Tanga* Sławomira Mrożka.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

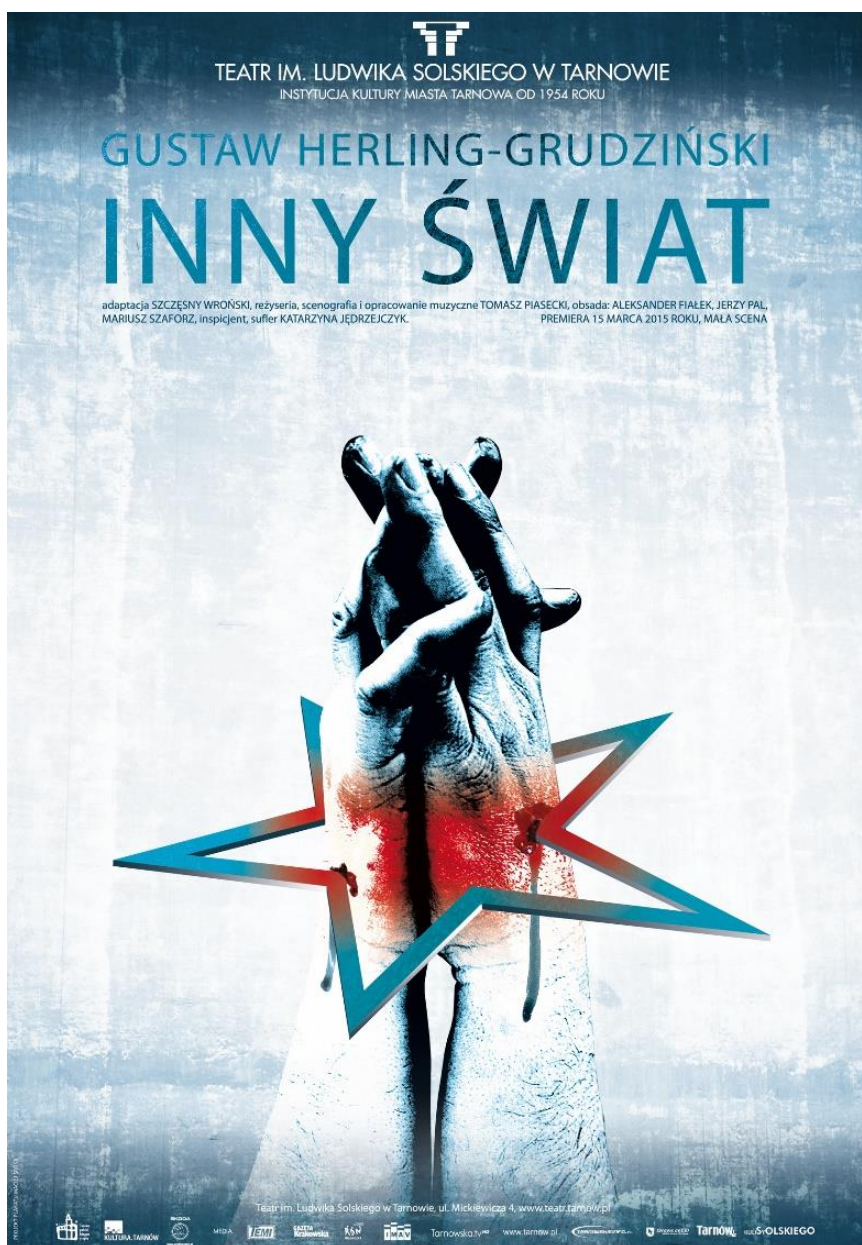
.....

.....

Zadanie 16. (2 pkt)

Zapoznaj się z plakatem Macieja Sroki do spektaklu według utworu Gustawa Herling-Grudzińskiego *Inny świat*.

Maciej Sroka
Inny świat

www.kultura.tarnow.pl

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

JEZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

„Nowa” formuła

JEZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

„Nowa” formuła

JEZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Test

„Nowa” formuła

